

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Bakalářská práce

Linda Urbancová

Infinitivní vyjádření časových vět ve španělštině.

Infinitive Forms of Temporal Phrases in Spanish Temporal infinitives

Praha, 2017

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Černíková, Ph.D.

Poděkování

V tomto poděkování bych chtěla vzdát svůj vděk mé vedoucí práce Mgr. Štěpánce Černikovské, Ph.D. nejen za konstruktivní připomínky a rady, ale taktéž za čas věnovaný korektuře. Současně bych chtěla poděkovat svým rodičům za podporu při studiu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum.....

Podpis.....

ABSTRAKT

Tématem následující práce je zmapování nejčastěji se vyskytujících španělských časových infinitivů a jejich české protějšky. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

Teoretická část se bude zabírat základní definicí pojmu temporální infinitiv ve spojení s třemi konkrétními předložkami *tras*, *hasta*, *al* a jejich strukturální neustáleností. Taktéž bude zahrnuta v této části teorie o českých afixech a spojení infinitivu a předložky. Část praktická má za úkol zaměřit se na nejvíce frekventovaná spojení a následně na způsob jejich převodu do češtiny. Analýza bude prováděna online a to v jednojazyčném španělském korpusu CREA a vlastním paralelním česko-španělském subkorpusu (zaměření: beletrie), vytvořenému pro tuto bakalářskou práci v korpusu InterCorp.

Klíčová slova česky: infinitiv, vedlejší věta časová, časový infinitiv, španělština, korpusová analýza

ABSTRACT

The purpose of the following work is to map the most frequent infinitive forms of temporal phrases in Spanish and their Czech counterparts. The thesis is divided into the theoretical and the practical part. The aim of the theoretical part is defining substance of the term *temporal infinitive* in connection with three concrete prepositions *tras*, *hasta*, *al* and their unstable structure, including a theoretical account of Czech affixes and infinitival phrases with preposition. The second part is focussed on the most frequent temporal infinitives and their translation into Czech language, using the online Spanish corpus CREA and a parallel Spanish-Czech sub-corpus (limited to fiction only), created specifically for this analysis in the InterCorp.

Key words: infinitive, subordinate clauses, temporal infinitive, corpus analysis

Obsah

1. Úvod	7
2. Infinitiv jako nefinitní tvar slovesný a jeho funkce ve větě	8
3. Vymezení pojmu temporální infinitiv ve španělštině	9
3.1. Temporální infinitiv klasifikovaný jako vedlejší věta adverbiální podle španělských autorů 9	
3.2. Temporální infinitiv jako kondenzor	13
4. Temporální předložky ve španělštině ve vedlejších větách adverbiálních	15
4.1. Infinitiv + předložka.....	15
4.2. Temporální infinitiv klasifikovaný podle spojovacího výrazu	15
4.3. AL + INFINITIVO.....	16
4.4. HASTA + INFINITIVO.....	16
4.5. TRAS + INFINITIVO.....	17
5. Slovesné afixy v češtině	18
6. Analýza v českém a španělském korpusu, statistické vyhodnocení	19
6.1 CREA	19
6.2 InterCorp	48
7. Závěr	56
8. Resumé	58
9. Resumen	59
10. Bibliografie	61

1. Úvod

Jak už název napovídá, předmětem zkoumání této bakalářské práce jsou španělské temporální infinitivy a jejich ekvivalenty v češtině. Předkládaná práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou a budeme se v ní zabývat nejen problematikou podoby temporálního infinitivu, ale i jeho nejčastějším žánrem výskytu.

Teoretická část bude sloužit k vyjasnění pojmu temporální infinitiv a jeho postavení a funkci ve větě. Budeme čerpat z druhého dílu knihy *Gramática descriptiva de la lengua española* autorů Ignacia Bosque a Violety Demonte a z příručky *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa* od Bohumila Zavadila. Pro poznatky z českého tvoření slov uijeme literatury s názvem *Mluvnice češtiny 2.Tvarosloví* od Kořenského, Komárka a kol. Španělská královská akademie řadí věty s temporálním infinitivem mezi vedlejší věty adverbialní zvláště pro jejich schopnost časového určení. Také nastíníme problematiku neustálené podoby těchto infinitivních kondenzorů.

V praktické části budeme teoretické poznatky podrobovat korpusovým analýzám. Prvním využitým korpusem bude jednojazyčný španělský korpus CREA, ve kterém se budeme soustředit na nejfrekventovanější temporální infinitivy složený z předložek *tras*, *hasta*, *al* a sloves první, druhé i třetí třídy, doplněné o data týkající se diverzity výskytu. Paralelní česko-španělský korpus *InterCorp* nám pak poskytne příklady ekvivalentů nejčastěji se objevujících spojení z předešlém korpusu. V této části je pro nás stěžejní typ českého ekvivalentu: zda-li je španělský infinitiv převeden do češtiny pomocí vedlejší věty, slovesa nebo předložky ve spojení se substantivem. V závěrečné analýze srovnáme teoretická východiska se získanými daty.

2. Infinitiv jako nefinitní tvar slovesný a jeho funkce ve větě

V této kapitole se budeme stručně věnovat definici infinitivu a jeho funkci ve větě. Jelikož předmětem naší práce je zkoumání pouze temporálního infinitivu budou v níže uvedených kapitolách rozvinuty jen některé specifické aspekty.

Infinitiv, gerundium a participium jsou tři nefinitní slovesné tvary. Nemají pouze toto pojmenování. Můžeme je také najít pod názvem verboidy, nominální tvary slovesné, slovesné deriváty, neohebné tvary slovesné atd.¹ Jejich funkce ve větě spočívá v pojmenovávání procesů, čili nesou sémantickou funkci predikátu stejně, jako to dělají finitní slovesa, nicméně na rozdíl od nich nevyjadřují jeho gramatické kategorie. Pro tuto neschopnost vyjádřit kategorie času, čísla, osoby a modálnost jsou nazývány polopredikačními prostředky.²

Jejich pozice není fixní, proto nacházíme tyto nefinitní tvary na začátku, ve středu i na konci vět. Pokud se blíže zaměříme na funkci infinitivu ve větě, Zavadil³ ho definuje jako slovesné substantivum. Gramatická tradice řadí proto tyto polopredikační prostředky ke slovesům, a to nejen pro jejich procesuální sémantiku, nýbrž proto, že sdílejí některé slovtvorné a gramatické vlastnosti slovesa.⁴ V tomto smyslu může být infinitiv rozvíjen morfologickými adverbii, může řídit přímý předmět, připouštět pasivní tvary nebo fungovat jako kondenzor apod.⁵ Užší determinace funkce jako kondenzoru je rozvinuta v další kapitole.

¹RODRÍGUEZ RAMALE, T. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros. 2008. s. 12.

²ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 187.

³ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 190

⁴ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 187.

⁵ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 190.

3. Vymezení pojmu temporální infinitiv ve španělštině

V této části práce je nastíněna problematika definice pojmu temporální infinitiv a ještě složitější náhled na jeho zařazení, který se v českých a španělských gramatikách liší. Za pomoci dalších pramenů zde budou porovnávány podobné i odlišné prvky, které jsou přisuzovány pojmu temporální infinitiv.

3.1. Temporální infinitiv klasifikovaný jako vedlejší věta adverbialní podle španělských autorů

Vedlejší věty časové jsou řazeny podle tradiční španělské gramatiky jako podskupina vedlejších vět adverbialních. Tato podskupina nám specifikuje časové určení, ve kterém se odehrává děj věty hlavní. Pro tyto vedlejší věty je typickou konstrukcí předložka, která je časovým markátorem spojeným se slovesem v infinitivu.⁶ Toto spojení je ve většině případů postaveno do věty na místo vedlejší věty adverbialní a plní funkci příslovečného určení. Mezi předložky s infinitivem určující časové vymezení děje hlavní věty patří *a* s určitým členem *el* dohromady tvořící předložku *al*, dále pak *hasta*, *tras*, *antes de*, *después de*, *luego de*. Nicméně ne všechny z vyjmenovaných předložek mají pouze tuto funkci. Tato bakalářská práce se zaměřuje na předložky *al*, *hasta*, *tras*. Omezili jsme se pouze na tyto tři předložky pro jejich problematiku výskytu v časových infinitivních vyjádřeních. Každá z uvedených předložek má určité postavení v časové rovině dvou nebo více výpovědí a usměrňuje tak jejich průběh. V našem případě se může jednat o děj souběžný, kulminaci a následnost. V průběhu práce uvedeme i další možné funkce studovaných předložek.

Příklady (1a) a (1b) uvedené níže poukazují na časovou funkci předložek. Převzato z J.A. Martínez [1994a: 74].⁷

(1a) *Al llegar al hospital, se desmayó.*

(1b) *Tras eludir el cerco policial, los ladrones se dieron a la fuga.*

⁶BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid: Espasa-Calpe. 1999 .s 2354.

⁷BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid: Espasa-Calpe. 1999 . s.2308

Zařazení temporálních infinitivů do kategorie vedlejších vět adverbialních, ale skýtá podle tradiční španělské gramatiky hned několik problémů. Důvodem je nefixní podoba temporálního infinitivu. V tomto případě je tenká hranice mezi vedlejšími větami adverbialními časovými (šp. *las oraciones subordinadas adverbiales de tiempo*) (2a) a vedlejšími větami vztažnými (šp. *las oraciones subordinadas de relativo*) (2b). Při vložení jádra tvořeného substantivem mezi předložku a infinitiv dochází k roztržitému temporální polovětné konstrukce. Jádro přebírá časové určení a předložka je pouze gramatickým prvkem. Jev je následován v mnoha případech vloženým jádrem, které se dá parafrázovat, a tak se z vedlejší věty adverbialní stává vedlejší věta vztažná⁸

(2a) *A la hora de empezar la función, la sala estaba medio vacía.*

(2b) *A la hora en (la) que empezó la función, la sala estaba medio vacía.*

Většina vložených slov mezi polovětnými konstrukcemi s infinitivem nemá pevnou podobu ani místo, mají proto spíše syntagmatickou podobu. Taktéž dochází v mnoha případech k jejich gramatikalizaci. Všechny tyto nepevné formy temporálního infinitivu (3a, 3b) přispívají k obtížnosti zařazení těchto polovětných konstrukcí. (Arjona y Luna 1989: 59)⁹

(3a) *En el momento <justo> de...*

(3b) *En el <preciso> instante de...*

Temporální infinitivy se mohou nacházet jak v antepozici, tak v postpozici k hlavní větě. Nicméně s některými spojovacími výrazy dochází k sémantické změně výpovědi při změně jejich pozice. Platí to pro jednu předložku ze tří zkoumaných v této práci. Předložky *al*

⁸BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid: Espasa-Calpe. 1999 .s.2309

⁹BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid: Espasa-Calpe. 1999 .s.2309

má v uvedených příkladech časovou funkci, jelikož s tímto významem nepřichází žádná omezení, pozice temporální konstrukce se může měnit (4a,4b). To samé platí i pro temporální konstrukci s předložkou *tras*. (5a, 5b)

*Al*¹⁰

(4a) *Al llegar a la escuela, se desmayó/ Se desmayó al llegar.*

(4b) *Al salir a la calle, encontré a mi tío/ Encontré a mi tío al salir a la calle.*

Tras

(5a) *Tras discutir muchas horas, no reconciliaron.*

(5b) *María Sofía acabó con arte dramático, tras ganar el oscar.*¹¹

Třetí analyzovanou předložkou je *hasta*. V této polovětné konstrukci občas dochází ke změně významu podle pozice druhé informace, kterou temporální infinitiv ve větě vyjadřuje. V tradiční španělské gramatice se poukazuje na níže uvedených příkladech, ne vždy možnou manipulaci předložky *hasta* ve spojení s infinitivem. (Arjona y Luna 1989:58)¹²V prvním případě polovětná konstrukce s infinitivem vyjadřuje děj, který předchází prvnímu znegovanému ději (6a). I když se pozice obou dějů zamění, smysl věty bude stále stejný (6b).

(6a) *Eleuterio no dormirá tranquilo hasta conseguir un record de Guinness.*

¹⁰ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha: Karolinum. 2008. s.109

¹¹Vlastní příklady.

¹²BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid: Espasa-Calpe. 1999. s.2309

(6b) *Hasta conseguí un record de Guinness, Eleuterio no dormirá. tranquilo.*

Pokud předložka *hasta* vyjadřuje kulminaci nějakého procesu, musí se vždy nacházet v druhé části výpovědi (6c). Antepozice této polovětné konstrukce není možná, protože by věta ztratila původní smysl (6d).

(6c) *La rambla se estrechaba hasta convertirse en un torrente.*¹³

(6d) **Hasta convertirse en un torrente, la rambla se estrechaba.*

Temporální konstrukce s *hasta* a její význam fixovaný na pozici k větě hlavní, může být převeden díky její časovosti na příklad s finitními verby buď v indikativu (6f) nebo subjuntivu (6e). Na níže uvedených příkladech lze identifikovat stejnou změnu významu, k jaké došlo s přemístění temporálního infinitivu v příkladech předešlých.¹²

(6e) *Eleuterio no dormirá tranquilo hasta que (no) consiga un record de Guinness.*

(6f) *La rambla se estrechaba hasta que se convertía en un torrente.*

Předložka *hasta* s infinitivem má ještě funkci intensifikační, která uvozuje druhou část výpovědi a funguje na stejném principu jako konstrukce s předložkou *hasta* ve významu kulminačním (6e) [M.J.Canellada, *Penal de Ocaña*, převzato z Skydsgaard 1977: 879]¹⁴.

(6e) *Y se ríen hasta antragantarse.*

¹²BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid: Espasa-Calpe. 1999. s.2309

¹⁴BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid: Espasa-Calpe. 1999. s.2309

3.2. Temporální infinitiv jako kondenzor

Jak už bylo naznačeno v prvních kapitolách této bakalářské práce, nefinitní tvary mohou tvořit polopredikaci. Jedná se o obdobu základní syntaktické dvojice, kdy se například infinitiv vztahuje a pojmenovává původce procesu. Není to klasické vyjádření iniciátora děje, protože infinitiv nevyjadřuje gramatické kategorie podmětu, nicméně jej kondenzuje. Tuto schopnost má právě i temporální infinitiv. V klasickém provedení by místo temporálního infinitivu byla vsazena do výpovědi vedlejší věta s určitým slovesem nebo souřadné souvětí. Takovému polopredikačnímu prostředku, vyjadřujícímu zhuštěnou predikační sémantiku a predikační vztah, se říká kondenzor.¹⁵

Samotný infinitiv funguje jako kondenzor ve vázaných i v absolutních klauzulích¹⁶. Pro vázané klauzule platí, že subjekt první a druhé části výpovědi je shodný anebo subjekt z druhé části vety se rovná objektu z první části věty: ($S_1 = S_2$; $O_1 = S_2$). Naopak absolutní klauzule má svůj explicitní subjekt, který nemá vztah k větě s VF. Temporální infinitiv pro svou podobu substantivu zabírá ve větě jeho pozici.

*Al acercarse al herido, le reconoció.*¹⁷

Infinitiv jako kondenzor se většinou vyskytuje v konstrukcích vázaných. Vztah mezi procesem definovaným infinitivem a verbem finitem nám určuje předložka, která je před infinitivem a indikuje syntaktické funkce infinitivu.¹⁸

Zvláště pokud se jedná o temporální infinitiv, tento kondenzor má ve větě funkci příslovečného určení definovaného předložkami časovými. Mezi tyto předložky se řadí *a*, *antes de*, *después de*, *hasta*.

Při porovnání obou jazyků můžeme říci, že užití kondenzoru je frekventovanější ve španělštině, kde kondenzor v absolutních i vázaných konstrukcích není nijak omezen¹⁹.

¹⁵ ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 188.

¹⁶ ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 191.

¹⁷ ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 191.

¹⁸ ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 192

Čeština, jak naznačují autoři Zavadil i D. Knittlová, má na jejich místě vedlejší větu a tak vidí španělské polopredikační klauzule jako „proces krácení vedlejší věty infinitivem“; kondezory v češtině vypadají zastarale či strojeně, někdy navíc dochází k úplné nominalizaci druhého sdělení. J. Vachek sledující tento jev v anglickém jazyce přejmenoval tento proces komplexní kondenzace na „zavedení nominálního prvku nebo fráze (kondenzoru) do věty.“²⁰ Všeobecně podle výzkumu D. Knittlové z roku 1967 je infinitiv ve větě druhým nejpoužívanějším časem v psané odborné literatuře hned po přítomném indikativu. Nicméně pokud se jedná o prózu, ve které dochází k jemnějšímu vyjádření vztahu mezi řídicími a řízenými prvky, stále se dává přednost vedlejším větám²¹

Spojení předložky *al* + *infinitiv* má podle článku D. Knittlové²² nejčastěji časový význam. V tomto případě je tato polovětná konstrukce velmi blízko podstatnému jménu slovesnému. Níže jsou uvedeny možné překlady tohoto temporálního infinitivu. V praktické části s korpusem *InterCorp* se zaměříme na širší výskytu zmiňovaného převodu pomocí předložky ve spojení se substantivem.

Al despedirse = při loučení

Al volver = při návratu

Al morir papá = při smrti otce

Al entrar = při vstupu²³

¹⁹ ZAVADIL, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa.*, Praha: Univerzita Karlova. 1995. s. 193

²⁰ HLADKÝ, J.-VACHEK, J. citovaný D. Knittlovou *K problematice španělských „kondenzorů“*. ČMF 49, 167. s. 223-231.

²¹ KNITTLOVÁ, D. *K problematice španělských „kondenzorů“*. ČMF 49, 167. s. 229

²² KNITTLOVÁ, D. *K problematice španělských „kondenzorů“*. ČMF 49, 167. s. 229

²³ KNITTLOVÁ, D. *K problematice španělských „kondenzorů“*. ČMF 49, 167. s. 229

4. Temporální předložky ve španělštině ve vedlejších větách adverbialních

V následující podkapitole se budeme věnovat všem třem temporálním předložkám a jejich časové lince mezi větou hlavní a vedlejší. Uvedené příklady budou přeloženy i do češtiny.

4.1. Infinitiv + předložka

Pro španělský infinitiv platí, že může ve větě zastupovat funkci substantiva i verba. Díky této obojakosti má schopnost tvořit mnoho různých polovětných konstrukcí složených z infinitivu a předložky.

V případě, že infinitiv má ve větě funkci příslovečného určení, pojí se s předložkami, které specifikují význam konstrukce. Pouze některé z nich mají ve spojení s infinitivem také temporální význam.²⁴

4.2. Temporální infinitiv klasifikovaný podle spojovacího výrazu

Pokud zkoumáme jakými složkami jsou spojkové výrazy složeny v našem případě, tak se bude jednat při převodu temporálních infinitivů ze španělštiny do češtiny o spojovací výrazy tvořeny dvěma popřípadě více spojkami ve vzájemné spojitosti (7a) a spojovacími výrazy hypotaktickými-časovými.(7b)²⁵ Pro všechny následně uvedené věty v podkapitolách 4.3- 4.5. byly příklady španělských vět vyňaty z tradiční španělské gramatiky a doplněny vlastním překladem.²⁶

²⁴ GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. Barcelona: Publicaciones y ediciones SPES,S.A. 1960. s. 170

²⁵ KOŘENSKÝ,J.;KOMÁREK, M a kol.*Mluvnice češtiny 2.Tvarosloví*. Academia. Praha. 1986. s.226

²⁶ BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III*. Madrid :Espasa-Calpe. 1999. s. 3193-3201

7a) *že až*

7b) *když, až, dokud, jakmile, než(li),co, jak, jedva že, ledva že, kdy, kdykoliv, dokud ne, hned jak...*

4.3. AL + INFINITIVO

Spojovací výraz uvozující souběžnost (*simultaneidad temporal*) v souvětí je například: *cuando, mientras, al+infinitivo*. Podle tradiční španělské gramatiky se konstrukce předložky *al* ve spojení s infinitivem (8a) rovná konstrukci spojky *cuando* a verba finita.

Tato definice ale skýtá mnohá omezení, co se týče povahy sloves. Když po spojce *cuando* následuje predikát definující obecnou okolnost, toto spojení svou časovost ztrácí.(8b) Je tomu tak i při převádění do češtiny.

8a) *Al ser Pepe de Cáceres, sabe hacer muy bien las migas*

Protože je Pepe Cáceres, dobře se s ním vychází.

8b) *Cuando alguien es de Cáceres, sabe hacer muy bien las migas.*

Když je někdo Cáceres dobře se s ním vychází.

Další výjimky nezaměnitelnosti těchto dvou konstrukcí jsou v případě složeného infinitivu (*infinitivo compuesto*) a predikátu v záporu (*predicado negado*). Širší definice není pro naši práci potřebná.²⁷

4.4. HASTA + INFINITIVO

Vazba předložky *hasta* a infinitivu vytváří spojovací výraz se schopností určitým způsobem lineálně vyhranit (*cualidad delimitativa*) vztah mezi větou řídicí a podřízenou. Mezi nejužívanější spojky tohoto typu patří *hasta* a *desde*. Spojka *hasta* uvádí časový úsek

²⁷BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III*. Madrid :Espasa-Calpe. 1999. s. 3187-3188

směřující do budoucnosti a při formulaci temporálního infinitivu je krucální durativní povaha slovesa a funkce spojky jako uvozovatele důsledku (9a). Pokud ale spojka vyjadřuje kulminace děje sloveso už nemusí být durativní(9b). Terminativní časový význam předložky *hasta* se překládá jako *(až) dokdy*.²⁸

9a) Cantó la escena final de Salomé hasta perder totalmente la voz.

Zpíval scénu Salomé, dokud neztratil hlas.

9b) No pararé hasta conseguirlo.

Nezastavím se, dokud toho nedosáhnu.

4.5. TRAS + INFINITIVO

Poměrně málo užívaná konstrukce předložky *tras* a infinitivu má také časový význam. Uvozuje následnost. Její funkce je navázat na sebe sloveso z hlavní věty, které následuje výhradně po ní (10a). Nejčastěji se překládá do češtiny jako předložka *po*.²⁹

10a) Tras recibir la carta se desmayó.

Po převzetí dopisu omdlel.

²⁸ ZAVADIL,Bohumil – ČERMÁK,Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Karolinum.2010. s.399

²⁹ ZAVADIL,Bohumil – ČERMÁK,Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Karolinum.2010. s.400

5. Slovesné afixy v češtině

V předchozí kapitole jsme nastínili teoreticky téma převodu zkoumaných předložek do češtiny. Tato kapitola bude pojednávat o českých afixech. Čerpanou literaturou bude převážně *Mluvnice současné češtiny I* od Václava Cvrčka a kolektivu spoluautorů. Budeme se zajímat o prvky (*afixy*), které se přidávají k slovnímu základu (*původnímu slovu*). Z hlediska formy těchto dvou porovnávaných prvků se jedná o proces *fundace*. Co se týče významu a významové souvislosti vzájemný vztah mezi těmito slovy se nazývá *motivace*. V našem případě budeme mluvit nejvíce o odvozování příponou, pro kterou platí rozpoznání tzv. slovotnorného švu, před který přidáváme (v případě podstatných jmen, přídavných jmen a sloves) pro češtinu nejčastější slabiky jako: *pa, pra, pře, roz, sou, vy, vý, vz* atd. Ty pozměňují základní slovo a dochází k *mutaci*, která mění původní význam základního slova bez ohledu na to, jestli dojde nebo ne k změně slovního druhu. Specificky u sloves se může jednat právě proces *mutace* ale i *transpozice*, která mění druh nového slova, ale nemusí změnit jeho formu.³⁰

V praktické části s korpusem *InterCorp* zmíníme a označíme nejčastěji se vyskytující afixy sloves tvořící český ekvivalent hledaného temporálního infinitivu. V souladu se současnou metodologií výzkumu popisovanou v kapitole *Morfematika* vytvořenou online Ústavem pro jazyk český³¹, vždy porovnáme jeden případ převáděného temporálního infinitivu ze španělštiny do češtiny pomocí slovesa. Mutované sloveso tvořené slovotvornou slabikou následně rozebereme na kořen slova a jeho afixy. Převážně by se mělo jednat o předpony sloužící k specifikaci nebo obměně základního lexikálního významu konkrétního slova.³²

³⁰ CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny I*. Praha: Karolinum. 2010 .s.81-111

³¹ Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, v.v.i. *Morfematika*. Dostupné na <http://prirucka.ujc.cas.cz/?ref=135&id=778#nadpis12>

³² Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, v.v.i. *Morfematika*. Dostupné na <http://prirucka.ujc.cas.cz/?ref=135&id=778#nadpis12>

6. Analýza v českém a španělském korpusu, statistické vyhodnocení

6.1 CREA

Analýza španělských infinitivních frází byla prováděna za pomoci španělského korpusu CREA. Účelem bylo najít oblast, pro kterou jsou v rámci psané literatury temporální infinitivy nejčastější. Do analýzy byla zařazena hesla složená z výše rozebíraných předložek ve spojení s volným místem pro libovolné znaky determinovány nejčastějšími koncovkami sloves *-ar*, *-er*, *-ir*, ve snaze postihnout co nejobjektivněji všechna slovesa.

V některých případech v analýze docházelo k výsledkovému šumu, tj. při bližším zkoumání výsledků díky omezené definici hesla bylo zjištěno, že nalezená data nejsou pro naše účely relevantní. Jednalo se převážně o heslo předložky *al* ve spojení se slovesy první třídy *-ar*.³³

Druhým problematickým jevem v práci s tímto korpusem pak byl velký výčet výsledků, kdy při specifikaci korpus nebyl schopný sumarizovat a definovat veškeré nalezené výsledky a po bližším hledání promítl do analýzy jediný dokument. Ten byl sice relevantní, nicméně nebylo možné objektivně posoudit, zda-li právě tento dokument (ne)má největší počet výskytů daného hesla.

Pro praktickou část práce jsme se rozhodli výsledky zapisovat do tabulek kde jsou uvedeny dvě nejfrekventovanější spojení jakožto výsledky hledaných hesel. V tabulkách jsou hledané temporální infinitivy v dvouslovné formě. Vyšší výskyt následující předložky či determinantu bude okomentován pod tabulkou. Celá analýza je seskupena do tří velkých skupin, a to nikoli podle předložek, ale podle slovesných koncovek.

Sled předložek bude v následujícím pořadí: *tras*, *hasta*, *al*. Základní kritérium pro všechna hledaná hesla bude omezen na kategorie: *všechny knihy*, *Španělsko*, *všechny tematické okruhy bez časového omezení*. V některých případech nám korpus CREA zablokoval přístup k jednotlivých konkordancím a tak uvádíme hromadné číslo a následně zužujeme okruh hledání. Když tomu bylo naopak a výskytů bylo málo či žádný, rozhodli jsme se fenomén popsat slovně a v tabulkách jej neuvádět. Všechna zaznamenaná data v řádku

³³ Celkově bylo nalezeno přes 3400 výskytů. Nejčastěji se vyskytující šumové spojení bylo *al mar*.

nezohledněno, jsou zbytek necitovaných nalezených temporálních infinitivů či šumových jednotek. Jak už jsme uvedli na začátku práce, vždy jsme se zabívali prvními dvěmi nejčastěji se vyskytujícími temporálními infinitivy.

-AR

TRAS.....AR

Hned v prvním případě zadání hesla spojeného z předložky *tras* a libovolného jednoslabičného slovesa končícího na *-ar* nebyl nalezen žádný výsledek.

S dalším zadaným heslem jsme uspěli o trochu lépe. Dohromady korpus CREA našel dva výskyty v dvou rozdílných dokumentech. Jeden z nich je temporální infinitiv *tras usar* jež se nachází v knize zaměřené na lingvistiku a jazyk.³⁴ Druhé spojení bylo *tras orar* a to se vyskytlo v díle zabývajícím se turistikou.³⁵ Zajímavý je výskyt sloves *-ar* s předložkou *tras* právě v knihách o turismu, jak uvidíme v následujících případech.

Tabulka 1

Tras ???ar	Případy	%
Tras pasar	46	29
Tras dejar	18	11
Nezohledněno	95	60
Celkem	159	100

³⁴NINYOLES, Rafael. *Cuatro idiomas para un Estado. El castellano y los conflictos lingüísticos en la España periférica*. Madrid: Cambio 16. 1997

³⁵ CALLE, Ramiro A. *Viaje al interior de la India*. Barcelona: Ediciones Martínez Roca. 2001

Maximální počet výskytu tohoto hesla v jedné knize je 16. Opět se jedná o knihu s tematikou turismu od neznámého autora. Spojení *tras pasar* se zde užívá ve většině případů pro popsání překonání nějakého úseku.³⁶

Tabulka 2

Tras ?????ar	Případy	%
Tras cruzar	26	14
Tras cerrar	10	5
Nezohledněno	150	81
Celkem	186	100

V tabulce 2 se hledané heslo vyskytlo nejvíce 7x a to jak v knize s tematikou turistiky od spisovatele Vicenta Ornuña³⁷ tak v románu od Fernandéze de Castra.³⁸ O obou autorech se zmíníme i v následujících kapitolách. Znovu se setkáváme s výrazem pro překročení nějaké vzdálenosti, ale tentokrát v podobě hesla *tras cruzar*. Nejčastějším determinantem následujícím po spojení *tras cruzar* byl *el*.

Tabulka 3

Tras ??????ar	Případy	%
Tras superar	12	7
Tras señalar	12	7
Nezohledněno	141	86
Celkem	165	100

³⁶ ANÓNIMO. *El país de punta a punta*. Madrid:Anaya. 1996

³⁷ ORDUÑO, Vicente M, „ *La mejores excursiones por la sierra norte de Madrid*. Madrid: El senderista. 2001

³⁸ FERNÁNDEZ DE CASTRO, Javier. *La novia del Capitán*. Madrid: Mondadori. 1987

V tomto případě nám korpus CREA vygeneroval určitě nenáhodně stejný výsledek jako u předchozího hesla. Maximální počet výskytů tohoto hesla je 7 a to opět v Orduňově knize o turistice a hned vedle ní stojí román o trojském koni od Beníteze.³⁹

Závěrem pro podskupinu *tras.....ar* je velký výskyt temporálního infinitivu s koncovkou *-ar* ve spojení s předložkou *tras*, který v románech není překvapující, jak už jsme naznačili na začátku této bakalářské práce. Španělský jazyk rád užívá kondenzory v psaném projevu, protože můžeme zaznamenat jistou dynamičnost textu, v němž jsou použity. V druhém případě nás jeho výskyt v turistických knihách určitým způsobem překvapuje svou rozšířeností, nicméně čistě z praktického hlediska, je možné se domnívat, že zrovna temporální infinitiv pro taková vyjádření jako překonání vzdálenosti, či cesta z jednoho bodu do druhého velmi přirozený. Zajímavé bude dále porovnání těchto vyjádření v českém jazyce. Na základě vytažených dat z korpusu se nedá čistě objektivně říci, že hledané heslo je nejvíce užíváno v turistických knihách, protože nám k výzkumu sloužily pro tuto podskupinu pouze dva knižní zdroje. V následujících příkladech se sice zástup zdrojů rozšíří, ale pořadí jejich počet nebude větší než 10.

Ve všech třech výše uvedených tabulkách je nejvyšší počet nalezených spojení v řádku nezohledněno. Uvádíme tyto data proto, abychom nastínili problematiku velké diverzity výskytu temporálních infinitivů složených z předložky *tras* a slovesa první třídy.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *tras* a libovolného slovesa končícího na slabiku *ar* byl *tras pasar* se svými 46 případy nejvíce rozšířeným temporálním infinitivem.

HASTA.....AR

Tabulka 4

Hasta ?ar	Případy	%
hasta dar	113	98

³⁹ BENÍTEZ, Juan José. *Caballo de Troya I*. Barcelona: Planeta. 1994

Nezohledněno	2	5
Celkem	115	100

Nejvyšší počet výskytů pro spojení předložky *hasta* a slovesa první třídy je 8 a to v románu z roku 1992 od Emmy Cohen⁴⁰. Hned za ní s frekvencí výskytu 6 užití na celou knihu stojí dílo Dominga Pliega ze stejného roku opět s tematikou turistiky.⁴¹ Skoro v 63% případů po spojení *hasta dar* následovala předložka *con*.

Pro zadané heslo *hasta ??ar* máme pouze 2 nalezené výsledky. Jeden z nich je bohužel šum a tak za relevantní temporální infinitiv se dá počítat pouze spojení *hasta amar*. Nutno poznamenat, že zdroj našeho jediného výsledku je román.⁴²

Tabulka 5

Hasta ???ar	Případy	%
Hasta dejar	55	22
Hasta tocar	26	11
Nezohledněno	166	67
Celkem	247	100

V tabulce 5 je maximální počet výskytů této kombinace temporálního infinitivu 13, a to v již dříve zmiňované Orduňově knize o exkurzích po španělském severním pohoří. Nejčastějším temporálním infinitivem je zde spojení *hasta pasar*, které zde definuje buď časový nebo prostorový překonaný úsek. Pro změnu hned za turistickou knihou nenásleduje

⁴⁰ COHEN, Emma. *Muerte dulce*. Madrid: Debate. 1992

⁴¹ PLIEGO, Domingo. *100 Excursiones por la Sierra de Madrid Tomo I*. Madrid: La librería. 1992

⁴² FERRERO, Jesús. *Opium*. Barcelona: Plaza y Janés. 1993

román ale dílo s tématem zdraví.⁴³ Což nám rozbíjí už teď možný vzorec pro rivalitu výskytu temporálního infinitivu nejfrekventovaněji v knihách o turistice a románu.

Pro následující heslo *hasta ????ar* korpus CREA našel 1585 výskytů v 455 zdrojích a nepustil nás k jednotlivým korekondancím, a proto jsme museli zúžit hledací kritéria zvlášť na kategorii beletrie a zvlášť na kategorii turismus.

Tabulka 6

Hasta ????ar, pouze novely	Případy	%
Hasta llegar	275	52
Hasta quedar	79	15
Nezohledněno	177	33
Celkem	531	100

Nejvyšší počet výskytů je 16 znovu v knize Emmy Cohen.⁴⁴ V díle můžeme narazit na mnoho běžně užívaných temporálních infinitivů jako *hasta quedar* nebo *hasta apurar* ve více případech, ale nejčastěji se zde promítala polovětná konstrukce *hasta llegar* jak už nám dokonce naznačila i tabulka 6. Po bližším zkoumání odstavců, ve kterých se toto spojení vyskytuje, jsme vyvodili, že postavy románu jsou dost často v pohybu a musí se dostávat na různá místa autem či pěšky. Temporální infinitiv *hasta llegar* je skoro ve všech případech různorodě použit, ať už ve spojení s vcházením, časem či dosažením nějakého bodu. Nejčastějším trojslovným spojením, které se vyskytlo v korpusu 186 krát bylo *hasta llegar a*.

Tabulka 7

Hasta ????ar, pouze turismus	Případy	%
Hasta llegar	145	91

⁴³ PONT GEIS, Pilar. *Tercera edad, actividad física y salud. Teoría y práctica*. Barcelona: Daidotribo. 2001

⁴⁴ COHEN, Emma. *Muerte dulce*. Madrid: Debate. 1992

Nezohladněno	15	9
Celkem	160	100

Uvedli jsme pouze jeden příklad, kvůli jeho skoro stoprocentnímu výskytu ve všech zdrojích s turistickou tematikou. Nejvyšší počet výskytů 68 se objevuje již v zmiňované knize Pliega Dominga z roku 1992⁴⁵ a hned za ním stojí kniha taktéž zmíněného Orduña.⁴⁶ I když se tato čísla pohybují celkem vysoko, až na jedinou výjimku byl korpus schopný přesně vygenerovat temporální infinitivy se zadanými požadavky bez dalšího výsledkového šumu.

Tabulka 8

Hasta ?????ar	Případy	%
Hasta acabar	11	6
Hasta colocar	7	4
Nezohledněno	157	90
Celkem	175	100

Překvapivým faktem je, že žánr s nejvyšším výskytem pro požadovaný dotaz je román. Konkrétně román od autora Garcíi Sáncheze z roku 1991⁴⁷ v které je nejvyšší výskyt temporálního infinitivu 8. Spojení předložky *hasta* a tříslabičného slovesa podléhá velké diverzitě, ale přece jenom jsou tam opět výskyty v jichž zmíněných pramenech o turistice.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *hasta* a libovolného slovesa končícího na slabiku *ar* byl *hasta llegar* se svými 275 případy nejvíce rozšířeným temporálním infinitivem. To platí celkově i pro celou skupinu v které romány obsahovaly ve všech případech nejvíce

⁴⁵ PLIEGO, Domingo. *100 Excursiones por la Sierra de Madrid Tomo I*. Madrid: La librería. 1992

⁴⁶ ORDUÑO, Vicente M, „ *La mejores excursiones por la sierra norte de Madrid*. Madrid: El senderista. 2001

⁴⁷ GARCÍA SÁNCHEZ, Javier. *La historia más triste*. Barcelona: Anagrama. 1991

hledných kondenzorů s infinitivem. Pravdou je, že knihy s tematikou turistiky byly ve třech případech z pěti hned v závěsu ale až sekundárně.

AL.....AR

Při zadání následujícího hesla *al ?ar* jsme se opět dostali k vysokému číslu výsledků, kde pravděpodobně byly přítomny i výsledky nežádané a tak jsme opět zúžili kategorie na román a turismus. Bohužel ani to nepomohlo a při snaze zjistit nejvíce frekventovaný možný temporální infinitiv v obou oddělených kategoriích vyjel výsledek v 90% *al mar*. Proto jsme dál tento fenomén nesledovali a přešli jsme k následujícímu heslu, které dopadlo velmi podobně.

Následujících pět hledaných hesel jsme zúžili pouze na kategorii románu. V oblasti tématu turistiky byl výskyt temporálních infinitivů jednak z celkového počtu malý a navíc v konkrétních dílech se většinou jednalo o výsledkový šum v podobě předložky spojené podstatným jménem. Z tohoto důvodu jsme tuto tematickou skupinu sice prozkoumali, ale do rozboru jsme ji nepřidali kvůli jejímu chabému výskytu.

Heslo *Al ??ar* sice mělo slibně v sumarizaci výskytu napsáno 141 případů v 73 dokumentech nicméně při bližším zkoumání bylo zjištěno že 137 případů z plného počtu zabralo heslo *al azar*, jež je přídavným jménem, nikoli polovětnou konstrukcí. Pouze dva výskyty z celého hledání byly kondenzory, a to v obou případech spojení *al amar* v již zmiňovaném románu o nejsmutnější historii.⁴⁸

Předložka *al* pro svůj velký výskyt v mnoha dalších spojeních s ostatními slovními druhy, nám v následujícím případě zadání hesla *al ???ar* opět vygenerovala mnoho šumových jednotek. Mylně nás navedla na román od autora Benitéze, kde měl být temporální infinitiv použit 34 krát. Po zobrazení exaktních odstavců jsme našli pouze sedm různorodých kondenzorů a zbytek spojení s předložkou *al* byla spojena s jménem římského císaře Julia Caesara.

Jelikož i při následujícím zadání nového hesla *al ???ar* nám korpus vyhodnotil číslo výskytu 1577 v 172 dokumentech, nebyl ani sám schopen vygenerovat nejfrekventovanější dvouslovné spojení. Díky náhledu na konkrétní případy v dílech s možným výskytem

⁴⁸ GARCÍA SÁNCHEZ, Javier. *La historia más triste*. Barcelona: Anagrama. 1991

požadovaného výsledku se ukázal nejčetnější výskyt 50 temporálních infinitivů v jednom románu od autora Grandese.⁴⁹ Převážně se jedná o spojení *al llegar* a *al entrar*.

Tabulka 9

Al ??????ar	Případy	%
Al empezar	31	7
Al caminar	28	6
Al paladar	28	6
Nezohledněno	386	82
Celkem	473	100

Podle tabulky 8 je maximální počet výskytů 21 v díle Manuela Lougarese⁵⁰, kde bohatost různorodých temporálních infinitivů brání jakémukoliv závěru o jednom či více častěji se vyskytujících kodenzorech.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *al* a libovolného slovesa končícího na slabiku *ar* byly *al llegar* a *al entrar* se svými 50 případy nejvíce rozšířenými temporálními infinitivy. Jelikož pracujeme v tomto případě pouze s korpusem CREA a skoro všechny vygenerované polopredikační prostředky s infinitivem byly nalezeny v jednom zdroji, lépe řečeno, v jednom románu. A tak naše výsledky jsou pro tuto podskupinu dost omezené a dá se říci i převážně subjektivní.

⁴⁹ GRANDES, A. *Los aires difíciles*. Barcelona: Turquets. 2002

⁵⁰ LOUGARES, Manuel. *Romanticismo*. Madrid: Alfaguara. 2002

-ER

TRAS.....ER

Tabulka 10

Tras ?er	Případy	%
Tras ser	74	91
tras ver	7	9
Nezohledněno	0	0
Celkem	81	100

Nejvyšší počet temporálního infinitivu *tras ser* je 4 a to v románu od Félix de Azúa⁵¹ a José Manuela Fejarda⁵² ale také v knize s tematikou politiky⁵³ a zdraví⁵⁴. Jak uvidíme v následujících shrnujících tabulkách, příslušnost k různorodým stylům bude pro výskyt polopredikačních konstrukcí s infinitivem končících na slabiku *-er* typická. Zajímavým detailem je, že v prvním uvedeném románu je výskyt *tras ser* a *tras ver* padesát na padesát. V ostatních citovaných zdrojích se vyskytuje pouze *tras ser*.

Tabulka 11

Tras ??er	Případy	%
Tras leer	22	96
Tras caer	1	4
Nezohledněno	0	0

⁵¹ AZÚA, Félix de. *Diario de un hombre humillado*. Barcelona: Avagrana. 1991

⁵² FEJARDO, José Manuel. *La epopeya de los locos*. Barcelona: Seix Barral. 1990

⁵³ OTERO NOVAS, José Manuel. *Fundamentalismos enmascarados. Los extremismos de hoy*. Barcelona: Ariel. 2001

⁵⁴ JIMENÉZ DE DIEGO, Luis. *Memorias de un médico de Urgencias*. Madrid: La Esfera de los Libros. 2002

Celkem	23	100
--------	----	-----

V tomto případě je nejvyšším výskytem kniha zabývající se problematikou z okruhu biologie, v které korpus vygeneroval 3 výskyty.⁵⁵ Temporálních infinitivem *tras leer* se ve všech případech odkazuje na odbornou korespondenci. Hned za ní následuje s dvěma výskyty román již zmiňovaného Azúí.⁵⁶

Tabulka 12

Tras ???er	Případy	%
Tras haber	326	90
Tras hacer	22	6
Nezohledněno	18	4
Celkem	366	100

Zde opět narážíme na frekventovanější výskyt kýžených kondenzorů. V románu z roku 1994 od Juan Benet Goitia⁵⁷ je nejvyšší výskyt temporálního infinitivu a to 21 krát. Jak už vyplývá z tabulky, převažuje v něm spojení *tras haber*. Ve všech případech uvozuje situaci či úkon z blízké až okamžité minulosti a slouží jako odrazový prostředek zajišťující dynamičnost dlouhého souvětí.

Tabulka 13

Tras ???er	Případy	%
Tras vencer	8	25

⁵⁵ SABADELL, Miguel Ángel. *El hombre que calumnió a los monos*. Madrid: Acento. 2003

⁵⁶ AZÚA, Félix de. *Diario de un hombre humillado*. Barcelona: Avagrana. 1991

⁵⁷ BENET GOITIA, Juan. *Saúl ante Samuel*. Madrid: Margerot III, John B, Cátedra. 1994

Tras perder	7	22
Nezohledněno	17	53
Celkem	32	100

Nejčastější výskyt čili 2 výsledky pro první temporální infinitiv v tabulce byl román od Jimenéze Losanta z roku 1995⁵⁸. Se stejným počtem se hned za ní umístila kniha s tematikou sportu, ovšem po pročištění získaných dat bylo místo kondenzoru osobní jméno.

Tabulka 14

Tras ?????er	Případy	%
Tras conocer	15	37
Tras recoger	7	17
Nezohledněno	19	46
Celkem	41	100

Spojení *tras ?????er* je obsaženo v rozličných podobách nejvýše 2 krát v románu z roku 1993, ale ani jedno z nich není *tras conocer*.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *tras* a libovolného slovesa končícího na slabiku *er* byl *tras haber* se svými 326 případy nejvíce rozšířeným temporálním infinitivem. Celkově lze zhodnotit, že opět nejvyšší výskyt byl opět v románu.

⁵⁸ JIMENÉZ LOSANTOS, Federico. *Lo que queda de España. Con un prólogo sentimental y un epílogo balcánico*. Madrid: Temas de Hoy. 1995

HABER.....ER

Tabulka 15

Hasta?er	Případy	%
Hasta ser	63	53
Hasta ver	57	47
Nezohledněno	0	0
Celkem	120	100

V tomto případě byl nejvyšší výskyt temporálního infinitivu 11 a to v knize o gastronomii.⁵⁹ Ve všech 11 případech se jednalo o spojení *hasta ver*, které je v knize užíváno pro popis vnějších charakteristik určitého stavu objektu.

Tabulka 15

Hasta??er	Případy	%
Hasta caer	55	59
Hasta ayer	36	38
Nezohledněno	3	3
Celkem	94	100

Jak můžeme vidět v druhém řádku vygenerovaných výsledků korpus CREA podlehl nedostatečné specifičnosti zadaného hesla. Nejvyšší počet spojení *hasta caer* bylo v románu z roku 1994⁶⁰ kde se vyskytlo 3x. Stejně početná byla ještě dvě další díla ta ale obsahovala

⁵⁹ SANJUÁN, Gloria. *Cocina española 365 recetas magistrales*. Madrid: Libro Hobby Club, S.A. 2004

⁶⁰ ARMAS MARCELO, Juan José. *Madrid, distrito federal*. Barcelona: Seix Barral. 1994

pouze spojení *hasta ayer*. Nejčastější předložkou vyskytující se po temporálním infinitivu *hasta caer* byla *en*.

Tabulka 16

Hasta????er	Případy	%
Hasta hacer	61	34,85
Hasta poder	29	16,57
Nezohledněno	85	48,58
Celkem	175	100

V románu od Regase Rosy⁶¹ a v knize povídek od Any Rossetti⁶² se vyskytuje temporální infinitiv 4x. V obou dílech jsou skoro rovnoměrně použita spojení *hasta hacer*, *hasta poder* a *hasta poner*.

Tabulka 17

Hasta????er	Případy	%
Hasta perder	33	45
Hasta volver	17	23
Nezohledněno	23	32
Celkem	73	100

Nejvyšší počet temporálních infinitivů měl být v již zmiňované knize od Marcela Armase⁶³. Při podrobném rozboru výsledků jsme ale mezi podtrhnutými výsledky našli dva

⁶¹ REGÁS, Rosa. *Azul*. Barcelona: Destino. 1994

⁶² ROSSETTI, Ana. *Alevosías*. Barcelona: Tusquets. 1991

⁶³ ARMAS MARCELO, Juan José. *Madrid, distrito federal*. Barcelona: Seix Barral. 1994

šumové prvky a tak nejvyšší frekvence pro zadané heslo složené s předložky *hasta* a možného tříslabičného slovesa je nakonec 2. V obou případech se jedná o spojení *hasta perder*.

Tabulka 18

Hasta ?????er	Případy	%
Hasta obtener	129	72
Hasta parecer	16	9
Nezohledněno	34	19
Celkem	179	100

Podle tabulky 18 se vyskytl nejvíce kondenzor *hasta obtener*. Nejvíce se vyskytuje v knize o gastronomii a to rovnou 52x.⁶⁴ Ani v jednom případě se nejednalo o šum, což je dost úctihodné, uvážíme-li, že kniha je výčtem 365 receptů. *Hasta obtener una* bylo nejčastějším trojslovným spojením, které se v korpusu vyskytlo 82x.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *hasta* a libovolného slovesa druhé třídy byl *hasta obtener* se svými 129 případy nejvíce rozšířeným temporálním infinitivem. V tomto případě po prozkoumání jednotlivých výsledků můžeme říci, že nejvyšší výskyt je v tématickém okruhu zabývající se gastronomií.

AL.....ER

Poslední spojkou je *al*. Jako již v prvním případě s koncovkou *-ar* docházelo skoro se všemi hledanými hesly k velké infiltraci výsledkového šumu. V tomto případě tomu nebude jinak, a proto se zaměříme převážně na beletrii, ale když nám to korpus umožní budeme se snažit zkoumat i druhotné žánry. Hned pro tento první případ byl celkový počet nalezených výsledků pro heslo *al ?er* 2154 případů v 585 dokumentech.

⁶⁴ SANJUÁN, Gloria. *Cocina española 365 recetas magistrales*. Madrid: Libro Hobby Club, S.A. 2004

Tabulka 19

Al ?er	Případy	%
Al ver	520	72
Al ser	200	28
Nezohledněno	4	1

Spojení *al ver* sice převažuje v Benítezově díle *Caballo de Troya I* nad spojením *al ser*, ale společně s ním se vyskytly v knize třicetkrát.⁶⁵ Kniha je psaná v první osobě a ta nejvíce užívá těchto spojení pro popis osobního hodnocení situací nebo vlastností jak osob, tak věcí.

Tabulka 20

Al ??er	Případy	%
Al caer	284	70
Al leer	100	25
Nezohledněno	24	5
Celkem	408	100

Nejvyšší výskyt kondenzoru pro toto výše hledané heslo je 9 a to opět v knize o trojském koni autora Beníteze.⁶⁶ Převažuje zde temporální infinitiv *al leer*.

Tabulka 21

Al ???er	Případy	%
----------	---------	---

⁶⁵BENÍTEZ, Juan José. *Caballo de Troya I*. Barcelona: Planeta. 1994

⁶⁶ BENÍTEZ, Juan José. *Caballo de Troya I*. Barcelona: Planeta. 1994

Al saber	61	16
Al hacer	49	13
Nezohledněno	273	71
Celkem	383	100

Nejvyšší počet temporálních infinitivů je 10 a to v díle Fernándeze de Casta z roku 1987.⁶⁷ Původně nám korpus v tomto románu našel 11 výsledků hledaného hesla, ale po bližším rozboru bylo jedno heslo podstatným jménem.

Podle základních kritérií bylo k heslu *al ?????er* nalezeno 1482 případů výskytu v 508 různých knihách. Nebylo možné zobrazit žádoucí konkordance a proto jsme se zaměřili v tomto případě pouze na beletrii.

Tabulka 23

Al ?????er, pouze novely	Případy	%
Al volver	171	26
Nezohledněno	494	74
Celkem	665	100

Podle tabulky můžeme vidět necelých 26% v podobě jednoho nalezeného temporálního infinitivu a zbylých 74% v řádku nezohledněno. V těchto 74% byla velká koncentrace podstatných jmen končící na stejnou slabiku jako slovesa druhé třídy. Šumová spojení se také objevila v sumarizovaných výsledcích konkrétních děl. Jako první kniha s nejvyšším počtem temporálních infinitivů byla podle korpusu CREA román José Marii del Val a to s počtem 28. Při přepočítávání jsme ale našli v této knize pouze dva temporální

⁶⁷ FERNÁNDEZ DE CASTRO, Javier. *La novia del Capitán*. Madrid: Mondadori. 1987

infinitivy. Proto po pečlivém přepočítání byl maximální výskyt kýžených kondenzorů s infinitivem 11 a to v díle Beneta Goitii.⁶⁸

Důvodem opětovného zúžení tematického okruhu pouze na beletrii byl vysoký výskyt nalezených hesel přesněji 1594 nespecifikovaných případů shody z 441 zdrojů, protože jsme se nemohli blíže podívat na jednotlivé konkordance.

Tabulka 22

Al ?????er, pouze novely	Případy	%
Al parecer	495	77
Al conocer	45	7
Nezohledněno	106	16
Celkem	646	100

V případě konkrétních děl se temporální infinitivy nejhojněji vyskytovaly v románech a nejednalo se o korpusový šum. Nejfrekventovanějším spojením bylo, jak už vyplývá z tabulky *al parecer*. To platí i v případě knihy od Gironella s názvem *Muži, kteří pláčí osamotě*⁶⁹, ve kterém jsme našli maximální počet kondenzorů 27.

V shrnutí této podkapitoly bychom chtěli zdůraznit, že i přes velký výsledkový šum vygenerovaný korpusem CREA jsem se snažila kontrolovat zvláště pečlivě všechna data. Samozřejmě ve všech případech v této studii vždy uvádím prvotní čísla vygenerována korpusem a pak je zařazuji podle relevantnosti do tabulek, v kterých se objevují pouze díla s nejvyšší frekvencí výskytu. Větší pozornost věnuji žánrovému obsazení, neboť právě toto hledisko vnáší do problematiky zajímavý vhled.

Celkově se nejvyšší počet výskytů objevil v románech. Převládá nad nimi spojení *al ser* se svými 520 případy užití.

⁶⁸ BENET GOITIA, Juan. *Saúl ante Samuel*. Madrid: Margerot III, John B, Cátedra. 1994

⁶⁹ GIRONELLA, José María. *Los hombres lloran solos*. Barcelon: Planeta. 1987

-IR

Bohužel hned v prvním případě zadání hesla *tras* s libovolným jednoslabičným slovesem končícím na slabiku *-ir* korpus CREA nenašel ani jeden zdroj či případ výskytu relevantního hesla v databázi.

Pro následující zadané heslo *tras ??ir* korpus vygeneroval pouze jeden případ nalezení kýženého spojení *tras huir* a to v románu od Francisca Umbrala⁷⁰, proto nebudeme tyto výsledky zadávat ani do tabulkové formy.

Tabulka 23

Tras???ir	Případy	%
Tras salir	12	37
Tras pedir	6	18
Nezohledněno	15	46
Celkem	33	100

Nejfrekventovanější výskyt temporálního infinitivu pro spojení předložky *tras* a dvouslabičného slovesa je 3 a to v díle s politickým tématem od dosud nezmiňovaného Emilia Romera.⁷¹

⁷⁰ UMBRAL, Francisco. *Leyenda del César visionario*. Barcelona: Seix Barral. 1995

⁷¹ ROMERO, Emilio. *Tragicomedia de España. (Unas memorias sin contemplaciones)*. Barcelona: Berenguer, Ester, Planeta. 1986

Tabulka 24

Tras ???ir, všechny knihy, Španělsko	Případy	%
tras sufrir	14	46,66
tras emitir	3	10
Nezohledněno	13	43,34

Nejvyšší počet tří výsledků pro zadané heslo *tras ???ir* je v románu od Garcíi Sáncheze *Nejmutnější historie* z roku 1991.⁷² Ve všech třech případech se jedná o jiné sloveso ve spojení s předložkou *tras* konkrétněji jsou to spojení *tras emitir*, *tras sufrir* a *tras abatir*.

Tabulka 25

Tras ???ir	Případy	%
Celkově 50 případů v 38 dokumentech		
Tras recibir	18	36
Tras asistir	6	10
Nezohledněno	26	54
Celkem	50	100

⁷² GARCÍA SÁNCHEZ, Javier. *La historia más triste*. Barcelona: Anagrama. 1991

V tomto případě korpus CREA vygeneroval tři různá díla s maximálním počtem výskytu 3 temporálních infinitivů. Jde o knihy, které se zabývají historií⁷³, veřejnou bezpečností⁷⁴ nebo kulturou a uměním obecně⁷⁵. Když vezmeme všechna tato díla jako jeden celek tak stejně hojně jako spojení *tras recibir* se vyskytuje v tabulce i nezaznamenané spojení *tras definir* a to 3x.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *tras* a libovolného slovesa končícího na slabiku *-ir* byl *tras recibir* se svými 18 případy nejvíce rozšířeným temporálním infinitivem. Rozmístění hledaných spojení v této podskupině byl co se týče tematického zaměření velmi rozmanitý a tak se nedá jasně říct, která z nich byla nejbohatší.

HASTA.....IR

Opět i v této poslední skupině následuje rozbor spojení s předložkou *hasta*. Tato skupina se bude celkově vyznačovat nízkým počtem výsledků pro temporální infinitivy s předložkami *hasta* a *tras*. S předložkou *al* se opět hledání hesla bude muset omezit na kategorii beletrie.

Tak jako pro spojení *tras ?ir* nebyl nalezen žádný výsledek tak je tomu i v případě hned prvního hledaného spojení s předložkou *hasta* a libovolným jednoslabičným slovesem končícím na slabiku *ir*.

Pro spojení *hasta ??ir* korpus vygeneroval 3 možné výsledky temporálních infinitivů. Znovu ale mezi ně započítal i spojení složené z podstatného jména předložky *hasta* a slovesa druhé třídy. Dvakrát se vyskytující temporální infinitiv *hasta huir* je proto jediným 100% výsledkem. Oba výsledky se vyskytly separátně ve dvou dílech. První kniha je tematicky zaměřena na marketing⁷⁶ a druhá je románem.⁷⁷

⁷³ ANSON LUIS, María. *Don Juan*. Barcelona: Plaza y Janés. 1996

⁷⁴ VV.AA. *Grupo administrativo de instituciones sanitaria del Insalud. Temario*. Sevilla: MAD. 2001

⁷⁵ CREGO CASTAÑO, Charo. *El espejo del orden. El arte y la estética del grupo holandés „De Stijl“*. Madrid: Akal.1997

⁷⁶ LEÓN, José Luis. *Mitoanálisis de la publicidad*. Barcelona: Ariel. 2001

⁷⁷ POMBO, Álvaro. *Una ventana al norte*. Barcelona: Anagrama 2004

Tabulka 26

Hasta ???ir	Případy	%
Hasta salir	38	44
Hasta morir	21	24
Nezohledněno	28	32
Celkem	87	100

Nejvyšší počet 19 temporálních infinitivů obsahuje kniha již zmiňovaného Pliega Dominga o turismu⁷⁸. Vyskytuje se v ní pouze a jenom již podle tabulky nejfrekventovanější spojení *hasta salir*. Ve všech případech je tento kondenzor užíván jako „ *chůzí se dostat až k*“⁷⁹ Nejčastější následující předložkou po spojení *hasta salir* je *a* jež se jako celek vyskytuje v 17 případech.

Tabulka 27

Hasta ???ir	Případy	%
Hasta cubrir	32	42
Hasta sentir	30	39
Nezohledněno	14	19
Celkem	76	100

Zdroj s nejčastějším výskytem temporálních infinitivů je v tomto případě kniha zabývající se gastronomií od Karlose Arguiñana z roku 1996.⁸⁰ Kondenzor *hasta cubrir* je v této knize použit 9 x.

⁷⁸ PLIEGO, Domingo. *100 Excursiones por la Sierra de Madrid Tomo I*. Madrid: La librería. 1992

⁷⁹ Vlastní překlad.

⁸⁰ ARGUIÑANO, Karlos. *1069 recetas*. Barcelona: Asegarce y Debate. 1998

Tabulka 28

Hasta ?????ir	Případy	%
Hasta reducir	8	15
Hasta incluir	7	13
Nezohledněno	37	72
Celkem	52	100

V předchozích dvou případech se nejvyšší frekvence polopredikačních konstrukcí s infinitivem vyskytovala v dílech rohlížného žánru. Hned pod nimi ale na druhém místě byl vždy román. V tomto konkrétním případě se ale strany vyrovnaly a na stejném místě se umístil román od Vázqueze Montalbána⁸¹, jedna kniha s tématem antropologie⁸² a jedno dílo o principech psychologie⁸³ vydána v oboje v roce 1995. Ve všech dílech dohromady se nejvíce vyskytuje spojení *hasta incluir*.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *hasta* a libovolného slovesa končícího na slabiku *-ir* byl *hasta salir* se svými 38 případy nejvíce rozšířeným temporálním infinitivem. Jako v předchozí podskupině nebylo možné definovat tématický okruh s nejvyšším rozšířením polopredikačních prostředků s infinitivem tak je tomu i v tomto případě.

AL.....IR

Jako poslední zkoumaná podskupina jsou opět temporální infinitivy složeny z předložky *al* a libovolného slovesa končícího na slabiku *-ir*.

⁸¹ VÁZQUEZ MONTALBÁN, Manuel. *Galíndez*. Barcelona: Seix Barral. 1993

⁸² AGUILERA PEDROSA, Antonio. *Hombre y cultura*. Madrid: Trotta. 1995

⁸³ PINILLOS, José Luis. *Principios de psicología*. Madrid: Alianza. 1995

Hned v prvním případě po zadání hesla *al ?ir* byly vygenerovány pouze dva případy jednoho temporálního infinitivu *tras oir* a to v knize s tématem záliby⁸⁴ a v díle s tematikou divadla⁸⁵.

Tabulka 29

Al ??ir	Případy	%
Al huir	18	38
Al unir	11	22
Nezohledněno	19	40
Celkem	48	100

Ze všech dosavadních vygenerovaných zdrojů obsahujících směsici pravých temporálních infinitivů a předložek ve spojení s podstatnými jmény se ještě nestalo, aby celý jeden zdroj byl plný pouze šumových jednotek. Tímto případem ale byla podle korpusu CREA vygenerovaná kniha od Fernanda Schwarze, která se umístila na první příčce s 15 spojeními *al emir*. Proto je vlastně kniha s nejvyšším výskytem dvou temporálních infinitivů dílo v pořadí druhém od autora Garcíi de Cortázara.⁸⁶

Důvodem omezení žánru pouze na román pro hledané heslo *al ???ir*, bylo 1274 případů nacházejících se v 421 zdrojích jež nám upřely možnost zobrazení specifických konkordancí.

Tabulka 30

Al ???ir, pouze novela	Případy	%
Al salir	329	48

⁸⁴ VERDAGUER, Joaquín. *El arte de fumar en pipa*. Palma de Mallorca: Moll. 1980

⁸⁵ ALONSO MILLÁN, Juan José. *Pasarse de la raya*. Madrid: SGAE. 1993

⁸⁶ GARCÍA DE CORTÁZAR, Fernando; GONZÁLEZ VESGA, José Manuel. *Breve historia de España*. Madrid: Alianza. 1994

Al decir	160	24
Nezohledněno	188	28
Celkem	677	100

Mezi romány s nejčastěji vyskytujícími se temporálními infinitivy byla v tomto případě kniha od Mercedes Salisachs⁸⁷ s 24 užitími. Převažuje zde spojení *al decir* a hned za ním následuje spojení *al salir* což je naopak než nám ukazuje tabulka. *Al salir de* bylo v tomto případě nejčastěji použitým trojslovným spojením a to rovnou v 125 případech.

Tabulka 31

Al ?????ir	Případy	%
Al sentir	100	23,14
Al elegir	46	10,64
Nezohledněno	288	66,22
Celkem	434	100

Nejvyšší počet výskytů temporálních infinitivů v jednom díle je 7 a to v knize *Krátké dějiny Španělska* z roku 1994.⁸⁸ Zajímavé je, že se tu vyskytují pouze dvě spojení zaznamenaná v tabulce *al seguir* a *al elegir*. Zbytkem jsou kondenzory, které se také tematicky vztahují k vládnutí či odstupování.

⁸⁷ SALISACHS, Mercedes. *La Gangrega*. Barcelona: Planeta. 1976

⁸⁸ GARCÍA DE CORTÁZAR, Fernando - GONZÁLEZ VESGA, José Manuel. *Breve historia de España*. Madrid: Alianza. 1994

Tabulka 32

Al ?????ir	Případy	%
Al recibir	113	24
Al definir	34	8
Nezohledněno	287	68
Celkem	434	100

S nejvyšším počtem temporálních infinitivů a to 7, máme hned dva zdroje. Jeden z nich je v předchozím případě zmiňovaná kniha o španělských dějinách od Garcíi de Cortázara⁸⁹ a tou druhou je kniha z tematického okruhu problematiky sdělovacích prostředků⁹⁰.

Pro podskupinu spojení složených z předložky *al* a libovolného slovesa končícího na slabýku *-ir* byl *al salir* se svými 329 případy nejvíce rozšířeným temporálním infinitivem. V tomto případě jasně žánrově vyhrál román, která byla až na jednu výjimku v této podskupině nejbohatší na temporální infinitivy.

Na závěr této kapitoly jsme se rozhodli ještě zapsat přehled všech jednoznačných nejčastěji se vyskytujících temporálních infinitivů do jedné velké tabulky. Vynechali jsme temporální infinitivy, které byli okomentovány slovně a nebyly vloženy už v předešlé části do samostatných tabulek. U každého časového spojení bude napsán počet výskytů v celé skupině a jeho žánrové obsazení.

⁸⁹ GARCÍA DE CORTÁZAR, Fernando; GONZÁLEZ VESGA, José Manuel. *Breve historia de España*. Madrid: Alianza. 1994

⁹⁰ CEBRIÁN HERREROS, Mariano. *Información radiofónica. Mediación técnica, tratamiento y programación*. Madrid: Síntesis. 1995

-AR

Jak už jsme shodnotili dříve, spojení složená z předložek *tras*, *hasta*, *al* a slovesa první třídy v infinitivu se nejvíc objevují v románech a v knihách s tematikou turismu.

Temporální infinitiv	Počet výskytů	Žánr
Tras usar	1	Turismus
Tras pasar	46	Turismus
Tras cruzar	26	Turismus
Tras superar	12	Turismus
Hasta dar	113	Román
Hasta amar	1	Román
Hasta dejar	55	Turismus
Hasta llegar	275	Román
Hasta acabar	11	Román
Al amar	2	Román
Al empezar	31	Román

-ER

Pro temporální infinitivy tvořeny předložkami *hasta* a *tras* ve spojení se slovesa druhé třídy v infinitivu platí velká diverzita žánrového výskytu. S případem předložky *al* ve spojení s infinitivem končícím na slabiku *-er* se nejčastěji setkáme v románech.

Tras ser	74	Román
Tras leer	22	Biologie
Tras haber	326	Román

Tras vencer	8	Sport
Tras conocer	15	Román
Hasta ser	63	Gastronomie
Hasta caer	55	Román
Hasta hacer	61	Povídky
Hasta perder	33	Román
Hasta obtener	129	Gastronomie
Al ser	520	Román
Al caer	284	Román
Al poder	20	Román
Al volver	171	Román
Al parecer	495	Román

-IR

Pro všechna časová spojení tvořená předložkami *tras*, *hasta*, *al* a slovesem třetí třídy v infinitivu platí velká žánrová diverzita.

Tras salir	12	Politika
Tras sufrir	14	Román
Tras recibir	18	Historie
Hasta salir	38	Turismus
Hasta cubrir	32	Gastronomie
Hasta reducir	8	Román
Al huir	18	Román

Al salir	329	Román
Al sentir	100	Román
Al recibir	113	Dějiny

6.2 InterCorp

Pro ověření příkladů z teoretické části o temporálních infinitivech a jejich českých ekvivalentech jsme využili *Korpusu InterCorp*.⁹¹ Soustředili jsme se na deset hesel. Prvotním účelem bylo porovnání příkladů z teoretických knih, taktéž se vyskytujících v španělském korpusu CREA, s českými protějšky definovanými v českém korpusu. Úplný výčet byl navíc doplněn o infinitivní konstrukce, které zde citovaná odborná literatura neuváděla, ale které představovaly nejfrekventovanější kondenzory v korpusu CREA.

Konkrétněji se bude jednat o spojení: *tras pasar, tras dar, tras haber, hasta llegar, hasta ser, hasta obtener, al ver, al sentir, al llegar, al volver*. Jak jsme už zmiňovali, tak při práci s korpusem CREA jsme museli v některých případech zúžit výběr na dané tématické okruhy zvláště proto, že jsme nemohli nahlédnout na jednotlivé kordance. V *InterCorpu* jsme takto omezení nebyli, ale protože jsme se chtěli držet již zadané vzoru, vytvořili vlastní paralelní španělsko-český subkorpus se zaměřením na beletrii. Zadávaná hesla byla v klasické podobě spojení předložky a infinitivu.

Souhrn výsledků bude opět zapsán do tabulky. České ekvivalenty pro hledané temporální infinitivy byly ve většině případů přeloženy pomocí vedlejší věty (uvedené předložkami *až, dokud, jakmile a po* variujícími mezi významem časovým a prostorovým), slovesem s časovým afixem *i bez něj*, předložkou ve spojení se substantivem. Čtvrtá podskupina byla jiná vyjádření, která uvádíme v kategorii *jiné*. Nebude zaznamenána suma počtu výskytů na milion pozic z důvodu korpusového šumu, který jsme odečetli od prvotního vygenerovaného čísla celkových výskytů hledaného spojení.

Pod tabulkou budou uvedeny konkrétní překlady textů nalezeny v česko – španělském subkorpusu. Temporální infinitivy uvedeny v teoretické části této bakalářské práce budou porovnávány s praktickým vyhodnocením.

⁹¹ Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – španělština, verze 9 z 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný na : <http://www.korpus.cz>, data hledání 25. 26 dubna 2017

Tabulka 33

Hledaný temporální infinitiv	Překlad pomocí vedlejší věty	Překlad pomocí slovesa	Překlad pomocí spojení předložky+ substantiva	Překlad pomocí jiného způsobu	Celkově nalezených českých ekvivalentů
Tras pasar	3	0	3	2	8
Tras dar	38	7	1	8	54
Hasta llegar	91	6	35	38	170
Tras haber	36	3	0	7	46
Hasta ser	17	0	0	7	24
Hasta obtener	5	0	0	0	5
Al ver	328	75	64	77	544
Al sentir	44	6	0	13	63
Al volver	76	19	44	22	161
Al llegar	301	62	67	88	518
Celkem	939	178	214	262	1593
Celkem %	59	11	13	17	100

Tras pasar přeloženo za pomoci předložky *po* ve spojení se substantivem.

En 1964, <i>tras pasar</i> por varios sanatorios, Luz vuelve a sorprender a los pocospero fieles lectores...	Roku 1964 <i>po pobytu</i> v různých sanatoriích Luz znovu překvapí své nečetné, leč o to věrnější čtenáře... ⁹²
--	---

⁹² BOLAÑO, Roberto. *Nacistická literatura v Americe*. Praha: Argo. 2011

Hasta dar přeloženo vedlejší větou uvozenou předložkou *až* a slovesem.

Pedro retrocedió, rígido, pálido, hasta dar con las espaldas contra la pared...	Pedro začal couvat, shrnulý a bledý, až se ocitl zády u zdi... ⁹³
Me fui directo al armario de los buzones, busqué por encima con la mano hasta dar con la chapa escondida y la restituí a su lugar en el buzón correspondiente...	Zamířil jsem přímo ke schránkám, zašmátral rukou, nahmatal schovanou jmenovku a vrátil ji na odpovídající schránku... ⁹⁴

Temporální infiniv *hasta dar* je v druhém řádku tabulky přeložen slovesem *nahmatal*, které je složeno z dvou afixů *na-* a *al* připojených na kořen slova *hmat*. Předpona *na* patří mezi slovotvorné předpony a slouží v tomto případě pro specifikaci slovesa *hmatat* ke kterému se připojuje a vyjadřuje jeho kulminaci.

Hasta llegar přeloženo vedlejší větou uvozenou předložkou *až*.

Caminó abriéndose paso a la oscuridad hasta llegar a una puerta que parecía mucho más Antigua que el resto de la casa...	Pomalú postupovala čerem, až došla ke dveřím, které se zdály mnohem starší než zbytek domu... ⁹⁵
---	--

Tras haber přeloženo vedlejší větou uvozenou spojením příslovce *kdy* a předložky *po*.

« Usted hizo todo lo que pudo », antes de empezar a gritar , antes de arrojarse sobre la hija muerta y besar los labios que probablemente no había besado desde que cuando era una niña tuvieron, tras haber mamado, el propio sabor de la propia leche,	„ Dělal jste, co jste mohl, " a nato začala kvílet, vrhla se na mrtvou dceru a líbala ji na rty, které možná nepolíbila od chvíle, kdy po kojení zavoněly jejím vlastním mlékem, bila muže stojícího po jejím boku a drásala mu tvář, kterou si dnes nechal drásat, přestože to
---	--

⁹³ ALLENDE, Isabel. *Inés, má drahá*. Praha: BB-art. 2009

⁹⁴ TUSSET, Pablo. *Nejlepší loupáki v zázitek*. Praha: Garamond. 2007

⁹⁵ ANDAHAZ, Federico. *Vlámské tajemství*. Praha: Odeon. 2003

antes de golpear al hombre que tenía al lado y de arañarle el rostro que hoy se dejaría arañar a pesar de su naturaleza de señor que, mañana indeclinablemente, volvería a adoptar y que continuaría oprimiéndola como un aro de hierro contra el suelo...	byl pán, který nejpozději zítra dá svou pánovitou povahu znovu najevo a jenž bude dál utiskovat svou ženu s touž silou, s jakou orač tiskne k zemi svůj pluh... ⁹⁶
--	---

Hasta ser přeloženo vedlejší větou uvozenou předložkou *dokud*.

Hasta ser aceptada allí, ella no se había dado cuenta del prestigio que tenía esa universidad en Estados Unidos, y la manera reverente con que todos se referían a quienes se habían graduado, estudiaban o enseñaban allí...	Dokud ji tam nepřijali, neuvědomovala si, jakou prestiž ta univerzita ve Spojených státech má a s jakou úctou se mluví o lidech, kteří tam promovali, studovali nebo učili.. ⁹⁷
--	---

Hasta obtener přeloženo vedlejší větou uvozenou předložkou *dokud*.

Roger había instruido a Eivind, ya que los británicos querían matarlo según el noruego, el cónsul Mansfeldt de Cardonnel Findlay se lo había asegurado de manera literal, para que le siguiera la corriente, hasta obtener pruebas de las intenciones criminales de los funcionarios británicos contra él...	Když se Roger dozvěděl, že ho Britové chtějí nechat zavraždit podle Nora ho o tom výslovně ujistil konzul Mansfeldt de Cardonell Findlay poučil Eivinda, aby vše bedlivě sledoval, dokud nezískají o zločinných úmyslech britských úředníků přesvědčivé důkazy... ⁹⁸
---	--

Al ver přeloženo vedlejší větou uvozenou spojkou *když* a spojkou *jakmile* fungující stejně.

Las convulsiones cesan un rato, mientras	Záchvěvy na chvíli ustávají, když se jí pokouší vzkřísit plácáním na tvář a voláním
--	---

⁹⁶ MARTÍN SANTOS, Luis. *Doba ticha*. Praha: Odeon. 1966

⁹⁷ VARGAS LLOSA, Mario. *Kozlova slavnost*. Praha: Mladá fronta. 2006

⁹⁸ VARGAS LLOSA, Mario. *Keltův sen*. Praha: Garamond 2011

<p>intenta reanimarla con cachetes y llamándola por su nombre , arrodillado a su lado, angustiándose al ver sus ojos y sus labios tan hinchados, hasta que desiste y la coge en brazos, abre la puerta y sale al callejón pidiendo a gritos un coche o un taxi, pero sin esperar ninguna ayuda, sin dejar de correr...</p>	<p>jménem, klečí vedle ní a zmocňuje se ho úzkost, když vidí , jak má oteklé oči a rty, až toho nechává, bere ji do náručí, otvírá dveře, vybíhá do uličky a volá, aby sehnali auto nebo taxíka, ale nečeká na žádnou pomoc, běží s ní dál...⁹⁹</p>
<p>Fue precisamente al levantar ella un instante la cabeza para quitarse con los dedos un pelito prendido en la comisura de los labios , cuando Forest, al ver sus ojos risueños y confiados, sintió una oleada de ternura estimulando la sangre...</p>	<p>Zvedla na chvílku hlavu, aby si prsty odstranila chloupek uvízlý v koutku rtů, a jakmile Forest uviděl její usměvavé a důvěřivé oči, ucítil nával něhy rozněcující krev...¹⁰⁰</p>

Temporální infiniv *al ver* je v posledním řádku tabulky přeložen slovesem *uviděl*. Toto sloveso má ke svému morfemovému základu *vidě* připojenou předponu *u* a příponu *l*. Předpona *u* také patří mezi slovotvorné předpony a slouží v tomto případě pro specifikaci slovesa *vidět* ke kterému se připojuje a vyjadřuje jeho kulminaci.

Al sentir přeloženo vedlejší větou uvozenou spojkou *když*.

<p>Al sentir que envejecía se asustó y quiso volver a ser el militar heroico y el amante juvenil que fuera años antes...</p>	<p>Když ucítil, že stárne, vylekal se a chtěl se zase stát tím hrdinským vojákem a mladistvým milencem, jímž byl před lety...¹⁰¹</p>
---	--

⁹⁹ MARSÉ, Juan. *Ještěřčí ocásky*. Praha: Odeon. 2007

¹⁰⁰ MARSÉ, Juan. *Dívka se zlatými kalhotami*. Praha: Odeon. 2010

¹⁰¹ ALLENDE, Isabel. *Inés, má drahá*. Praha: BB-art.2009

Al volver přeloženo vedlejší větou uvozenou spojou *když*.

<p><i>Al volver</i>, las ventanas estaban abiertas y sobre la mesa había café de olla...</p>	<p>Když jsem se vrátil, okna byla dokořán a na stole stála konvice s kávou uvařenou na kamnech...¹⁰²</p>
<p>Lo primero que hice <i>al volver</i> al DF fue ir a ver a un amigo que había trabajado en la Procuraduría General de Justicia del Distrito Federal y pedirle que me recomendara a un buen detective, un hombre fuera de toda sospecha, un tipo que tuviera lo que hay que tener...</p>	<p>Po příjezdu do hlavního města jsem nejdřív ze všeho zašla za kamarádem, který dřív pracoval na generální prokuratuře hlavního města, a poprosila jsem ho, aby mi doporučil nějakého dobrého detektiva, někoho bez poskvrnky, člověka, který má všechno, co je potřeba...¹⁰³</p>
<p>Al volver se repitió la misma escena: la señora Schwartz se subió al coche, después entró el tipo calvo y partieron seguidos de cerca por el Nissan blanco de mi madre...</p>	<p>Při návratu se opakovala stejná scéna: paní Schwartzová nastoupila do vozu, za ní holohlavec, vyjeli a za nimi v závěsu bílý mámin nissan...¹⁰⁴</p>

V tomto ojedinělém případě se budeme věnovat dvěma překladům temporálního infinitivu *al volver* a to za pomoci spojení předložky a substantiva. Účelem bude porovnat výsledky z korpusu *InterCorp* s teorií Dagmar Knittlové o možném převodu tohoto spojení *při příchodu* zmiňovanou v teoretické části.¹⁰⁵ Podle souhrnu v tabulce se kategorie předložky ve spojení se substantivem umístila na druhém místě v četnosti výskytu temporálních infinitivů. Na prvním místě se jako ve všech ostatních případech umístil překlad vedlejší větou. Přesněji se spojení *po příchodu* vyskytlo v korpusu 21x a spojení *při návratu* pouze 7 x. Ve studii *K problematice španělských „kondenzorů“* bohužel nebylo toto téma více rozvíjeno a tak se nedá říci, zda-li autorka studie považovala toto spojení za jediný možný překlad temporálního infinitivu *al volver* pomocí předložky a substantiva.

¹⁰²BOLAÑO,Roberto. *Divocí detektivové*. Praha: Argo. 2008

¹⁰³BOLAÑO,Roberto. *2666*. Praha: Argo. 2012

¹⁰⁴BOLAÑO,Roberto. *Divocí detektivové*. Praha: Argo. 2008

¹⁰⁵ KNITTLOVÁ, D. *K problematice španělských „kondenzorů“*. ČMF 49. 167 s. 229

Al llegar přeloženo vedlejší větou uvozenou spojkou *když*.

<p>Al llegar el autobús me ayudaba a trepar sobre el racimo humano que colgaba de la pisadera, empujándome con ambas manos por el trasero...</p>	<p>Když autobus přijel, pomáhal mi nastoupit , to znamená tlačil oběma rukama mé pozadí do lidského hroznu visícího na stupátku. Jednou mě pozval do kina...¹⁰⁶</p>
<p>Al llegar frente a la cabaña del práctico Nieves se volvió: unas transparencias blancuzcas velaban el pueblo , pero en lo alto de las colinas, la residencia de las madres lucía nítidamente sus paredes claras, sus calaminas brillantes, y también se divisaba el frontón de la capilla y su torre delgada y grisácea, empinada hacia la vasta oquedad azul...</p>	<p>Dorazil až k chatrči vůdce Nievese a ohlédl se: osadu zakrývaly cáry bělavé mlhy, nahoře na pahorku však svítily bílé zdi obytné budovy misie a její střecha z lesklého plechu a vedle bylo vidět průčelí kaple se štíhlou, šedivou věží, čnící do nesmírné modré prázdnoty tam nahoře...¹⁰⁷</p>
<p>Al llegar a la casa no me había atrevido a mirar a los ojos a mi madre ni a mi abuelo, me había escondido de Margara y pretextando dolor de barriga escapé temprano a la cama después de darme una larga ducha y refregarme entera con el jabón azul de lavar ropa, pero nada podía quitarme las manchas...</p>	<p>Po návratu domů jsem si netroufla podívat se mamince ani dědečkovi do očí, schovala jsem se před Margarou a pod záminkou bolení břicha jsem si šla brzy lehnout, ještě předtím jsem si však dala pořádnou sprchu, celá jsem se vydrhla modrým mýdlem na praní , ale mé skvrny se smýt nedaly...¹⁰⁸</p>

Sloveso *dorazil* je opět jedním z mnoha možných překladů španělského spojení *al llegar*, a to je zde převedeno do hlavní věty v souvětí. Toto sloveso má ke svému morfemovému základu *razi* připojenou předponu *do* a příponu *l*. Předpona *do* patří mezi

¹⁰⁶ ALLENDE, Isabel. *Paula*. Praha: Slovart. 1998

¹⁰⁷ VARGAS LLOSA, Mario. *Zelený dům*. Praha: Mladá fronta. 2005

¹⁰⁸ ALLENDE, Isabel. *Paula*. Praha: Slovart. 1998

slovotvorné předpony sloužící pro určení specifičnosti slovesa *razit* ke kterému se připojuje a společně naplňují význam *dostat se někam*.

Třetí příklad v tabulce je převod spojení *al llegar* pomocí spojení předložky a substantiva. Rozhodli jsme se ho zde krátce okomentovat vzhledem k tomu, že v teoretické části zmiňujeme pár příkladů jeho užití, zejm. v tradiční španělské gramatice, ve které přirozeně chybí český ekvivalent. Uvádíme zde tedy příklad (1a) a jako jeho český protějšek, který využívá spojení předložky se substantivem.

(1a) Al llegar al hospital, se desmayó.

Při příchodu do nemocnice omdlel.

7. Závěr

Záměrem předkládané práce bylo popsat temporální infinitiv jakožto polopredikační prostředek. Zaměřili jsme se nejen na jeho podobu spojení předložky a infinitivu, ve které předložka indikuje syntaktické funkce vztahu mezi infinitivem a VF, ale také problematiku definice pro svou nefixní podobu a následující možnost gramatikalizace a ztráty povahy kondenzoru. S tím se pojí i významová omezenost při antepozici předložky *hasta*, která tak ztrácí svou delimitující funkci, kterou vyjadřuje kulminaci děje. Teoretická východiska jsme nejprve prozkoumali v jednojazyčném korpusu Španělské královské akademie CREA, na základě získaných dat jsme prostřednictvím dvojjazyčného korpusu InterCorp zjišťovali české ekvivalenty zkoumaných konstrukcí.

V teoretické části zabývající se definicí temporálního infinitivu jsme pracovali převážně s tradiční španělskou gramatikou *Gramática descriptiva de la lengua española* a s dílem Bohumila Zavadila *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Podle Zavadila a teorie D. Knittlové se ve španělštině užívá kondenzorů převážně v beletrii a jsou syntakticky řazeny mezi vedlejší věty adverbialní pro své časové vyjádření. Získaná data z překladu skutečně potvrdila, že se nejčastěji španělský temporálních infinitiv do češtiny překládá vedlejší větou. To platí samozřejmě pouze tehdy, není-li jejich struktura rozbita vloženým substantivem či adjektivem, kdy tyto vložené specifikátory přebírají časovost předložek.

V první části praktického ověřování teoretických poznatků jsme za pomoci korpusu CREA dospěli k závěru, že výskyt temporálního infinitivu v španělských knihách se nejvíce vyskytuje v románech. Zbytek těchto kondenzorů lze najít posléze v odborných knihách se zaměřením na turismus, gastronomii, zdraví, politiku atd. Předložka *tras* ve spojení se slovesem první třídy ze projevil zajímavý trend, a to zvýšený výskyt tohoto temporálního infinitivu v knihách zaměřených převážně na turismus a v románech. Nicméně pozdější výsledky z podskupin slovesa první třídy ve spojení s předložkami *hasta* a *al* tuto tendenci vyvrátily. Je nutno ale poznamenat, že v této skupině jednoznačně převládala dichotomie mezi turismem a románem. To se nedá říci o skupinách se slovesy druhé třídy *-er*, *-ir*, u kterých se neprokázala dominance románu, ale žánrová diverzita. Mezi nejfrekventovanější

temporální infinitivy sestupně řadíme *al ver, al parecer, al salir, tras haber, al caer, hasta llegar* atd.

Druhá polovina praktické části sestávala z vyhledání kondenzorů získaných z korpusu CREA a temporálních infinitivů z vět citovaných v teoretické části. Pro získání českých protějšků jsme využili dvojjazyčného korpusu *InterCorp*. Pro analýzu jsme zvolili deset temporálních infinitivů. Cílem bylo potvrdit či vyvrátit teorii o méně častém užití kondenzorů v češtině, ve které podle citovaných zdrojů působí zastarale a strojeně a zjistit, zda vedlejší věta se v těchto případech skutečně užívá pro jemnější přechod mezi temporálním infinitivem ve španělštině a okolními větami..

Vyhodnocená data byla sepsána do souhrnné tabulky, která ukázala, že španělský temporální infinitiv je téměř v 60% překládán vedlejší větou. Druhou skupinou tvoří 16,5% z analyzovaných kondenzorů, překládaných jinými prostředky, mezi které jsme řadili i úplné vynechání spojení v překladu. Následuje překlad zachovávající podobu španělského protějšku, tedy pokud bereme infinitiv jako druh slovesného substantiva, a to převod spojením předložky a substantiva, jež se vyskytlo v necelých 14% případů. Nejméně četná skupina byl překlad pomocí samostatného slovesa a to v necelých 11% případů. Jednalo se o slovesa se slovotvornou předponou specifikující povahu děje. Při zkoumání uvozujících prostředků daných vět vedlejších vyplanulo, že se teorie skoro naprosto shodovala s praxí: nejčastěji se vyskytovaly spojovací výrazy hypotaktické-časové *když, až, dokud, jakmile, než(li), kdy, kdykoliv* atd. Co se týče teorie D. Knittlové a jejího návrhu překladu temporálního infinitivu *al llegar* doslovným spojením *při návratu* se vyskytl 7x z celkového počtu 518 nalezených ekvivalentů.

Závěrem je nutno vzít v úvahu limitované okruhy průzkumu v španělsko-českém korpusu, který jsme omezili pouze na beletrii a tak jsme nemohli nadále sledovat tematickou diverzitu výskytu temporálních infinitivů v českých odborných knihách.

8. Resumé

Předmětem předložené bakalářské práce je zmapování infinitivních časových vyjádření ve španělštině a jejich českých protějšků.

Práce je rozdělena na dva celky. Teoretická část se zabývá definicí pojmu temporální infinitiv jakožto polopredikační prostředek, jemuž je umožněno stát k hlavní větě buď v antepozici, nebo v postpozici. Temporální infinitiv se řadí mezi vedlejší věty adverbialní pro svou schopnost vyjádřit určitou časovost. Patří taktéž mezi kondenzory, jelikož v sobě zhušťuje nevyjádřené gramatické vlastnosti. Temporální infinitiv se do češtiny překládá vedlejší větou uvozenou hypotaktickými časovými spojovacími výrazy jako *když*, *až*, *dokud*, *jakmile*; spojením předložky a substantiva nebo samostatných slovesem, jehož slovtvorná předpona vyjadřuje časovost.

V části praktické jsme pracovali s dvěma korpusy. Prvním z nich byl španělský jednojazyčný korpus CREA, ve kterém jsme se zaměřili na frekvenci výskytu temporálních infinitivů složených z předložek *tras*, *hasta*, *al* a sloves první a druhé třídy. Průzkum jsme prováděli v kategorii španělských knih. Pokud nám to korpus dovolil, nijak jsme literaturu žánrově neomezovali. V případě nemožnosti zobrazení jednotlivých konkordancí jsme okruh zúžili na beletrii. Celkově se jednalo o jednoznačnou převahu výskytu v románech a proto jsme se rozhodli tuto tendenci sledovat i v druhém použitém korpusu *InterCorp*. Pro přesné hledání zadávaných hesel z korpusu CREA do korpusu *InterCorp* jsme museli vytvořit vlastní subkorpus limitující hledání výskytu pouze v beletrii. Toto paralelní zkoumání nám umožnilo porovnat teoretické závěry s konkrétními praktickými příklady. Cílem bylo zjistit nejčastější způsob překladu infinitivních časových vyjádření ze španělštiny do češtiny. Získaná data z dvojjazyčného korpusu *InterCorp* jasně prokázala, že při překladu do češtiny se temporální infinitivy překládají vedlejší větou, spojením předložky a substantiva a nebo ojediněle slovesy.

9. Resumen

El objetivo de nuestro presente trabajo fue describir la problemática del término infinitivo temporal y su traducción a la lengua checa. El trabajo constituye de dos partes principales: parte teórica y parte práctica. En la parte teórica nos concentramos en la descripción de la forma, uso, posición y las restricciones del infinitivo temporal, incluyendo subcapítulos a la teoría de traducción a la lengua checa. En la parte práctica usamos dos corpus lingüísticos disponibles online: el corpus CREA utilizado para generar los infinitivos temporales más frecuentes en los libros editados en España. A través del corpus paralelo checo-español llamado *InterCorp* buscamos formas equivalentes en el checo.

La estructura del infinitivo temporal es un conjunto formado por la preposición y el infinitivo. La preposición tiene que llevar la función temporal y junto con el infinitivo condensa las categorías verbales. De modo que se estas construcciones llaman condensores. Estas estructuras condensadas suelen sustituir las oraciones subordinadas adverbiales temporales. Hemos estudiado tres preposiciones que encabezan los infinitivos temporales: *tras*, *hasta*, *al* que representan la simultaneidad, consecuencia y culminación del proceso.

El infinitivo temporal como condensor tiene en la oración función del complemento circunstancial. En la lengua española es su uso más frecuente que en la lengua checa. Los condensadores en la lengua checa dan la impresión de ser anticuados y se prefiere traducir los infinitivos temporales sobre todo en la narrativa a través de las oraciones subordinadas adverbiales, los afijos temporales o las conexiones de preposición junto al sustantivo.

En la primera parte de la verificación práctica de los conocimientos teóricos hemos utilizado el corpus monolingüístico CREA donde nos concentramos en la búsqueda de los infinitivos temporales más hallados en los libros limitándose solo a los de España. El método de investigación constaba de combinar las preposiciones *tras*, *haber*, *al* con los verbos de la primera, la segunda y la tercera clase. En total la mayor representación de los infinitivos temporales hay en la categoría de la novelas y después en los libros especializados en turismo, biología, gastronomía. Las construcciones temporales más frecuentes eran: *al ver*, *al parecer*, *al salir*, *tras haber*, *al caer*, *hasta llegar* etc.

La segunda parte del análisis en el corpus trata de las formas más frecuentes, generadas por el corpus CREA y sus equivalentes checos. Para el estudio de las formas de la traducción al checo de los infinitivos temporales más frecuentes y los cuales aparecieron en la

parte teórica, nos ha servido el corpus bilingüe checo-español *InterCorp*. En literatura checa según Knittlová (1967) y Zavadil (1995) se les recomienda traducir al checo a través de las oraciones subordinadas y así, en nuestro análisis se confirmó esta tesis teórica por dominar las oraciones subordinadas adverbiales en los equivalentes checos (los 59 % de casos). Entre las otras traducciones figuran verbos con afijos temporales, conexiones de preposiciones y sustantivos o diferentes constituyentes sintácticos.

10. Bibliografie

BOSQUE , Ignacio – DEMONTE, Violeta (eds). *Gramática descriptiva de la lengua española II*. Madrid : Espasa – Calpe.1999.

CVRČEK,Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny I*. Praha: Karolinum.2010.

GILI Y GAYA, Samuel, *Curso superior de sintaxis española*. Barcelona: Publicaciones y ediciones SPES,S.A. 1960

KNITTLOVÁ, Dagmar. *K problematice španělských „kondenzorů“*. Časopis pro moderní filologii, 49/1967, s. 223-231.

KOŘENSKÝ.J;KOMÁREK, M a kol.*Mluvnice češtiny 2.Tvarosloví*. Academia. Praha. 1986

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid : Espasa Libros, 2010.

RODRÍGUEZ RAMALE, T. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros. 2008.

ZAVADIL , Bohumil. *Současný španělský jazyk II*. Praha : Karolinum, 1995.

ZAVADIL , Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha : Karolinum 2010.

ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha : Karolinum, 2008.

Elektronické zdroje:

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Banco de datos (CREA)* [online]. [cit. 2017-04-04]: Corpus de referencia *español actual*. Dostupné na: <<http://www.rae.es>>.

ČESKÝ NÁRODNÍ KORPUS. *InterCorp*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha [online]. [cit. 2017-04-25+26]: Dostupné na: <<http://www.korpus.cz>>.

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. V.V.I. *Morfematika*. [online]. Dostupné na <<http://prirucka.ujc.cas.cz>>